לרקוד את הזהות היהודית -ישראלית
במסגרת סל מורשת וזהות יהודית: 4% בגפן
חוברת למנהלים ולמורים

"איש כי ילך לתומו לא יעשה עלינו רושם, כמוהו כאלפים כרבבות כמיליוני אנשים, כי מטבע האדם להלוך, כמו שמאידך גיסא דרכו של אדם לעמוד או לשבת או לשכב, כי כל הפונקציות הללו הן מטבע האדם. ואולם כי ירים איש את רגליו ויצא במחול, כי אז נפשו מתרוממת, גם נשמתו תגביה עוף, עד כי אמור נאמר כי כל איבריו, כל גופו הם בבחינת נשמה ,כי בזאת התעלה הגוף, כי היה היה לנשמה."

(שמואל יוסף עגנון, תמול שלשום, שוקן, 1979, עמ' 402-401)

רציונל

ריקודי העם בישראל מהווים חלק בלתי נפרד מהתרבות והזהות היהודית ישראלית. הם מבנים ומשקפים את המגוון התרבותי וההיסטורי של החברה הישראלית, תוך שילוב של מסורות יהודיות מקהילות שונות, כמו גם השפעות ממסורות מקומיות אחרות. מחול העם הישראלי לבמה צמח מתוך ריקודי העם ההשתתפותיים והוא מהווה את הנדבך המקצועי והביטוי הייצוגי לתרבותה וזהותה של מדינת ישראל. מחול העם הישראלי לבמה הוא חלק מתוכנית הלימודים במחול בחטיבות הביניים ועתיד להיות חלק מתוכנית הלימודים בחטיבה העליונה. בצד התכנית, אנו מציעים במסמך זה, במסגרת סל מורשת וזהות יהודית ישראלית תשפ"ז בתקצוב של עד 4% מתקציב הגפן אפשרות לרכוש שתי תוכניות בית ספריות במחול שמחזקות ומוסיפות למהלך הבית ספרי בנושא.

מטרות התוכניות

1. התלמידים יבנו זהות היהודית-ישראלית דרך שפת המחול, וימצאו בטקסטים מארון הספרים היהודי ומהפולקלור היהודי מקור השראה רלוונטי לביטוים האישי ולתנועתם.
2. התלמידים יעמיקו את השייכות והסולידריות לקהילה הבית ספרית ולמדינה כמשתתפים וכצופים במורשת ריקודי העם ומחול העם לבמה.
3. התלמידים יחוו למידה מעמיקה המשלבת גוף ונפש דרך מפגש עם מוזיקה, מורשת ואמנות המחול ויחזקו את הקשר הרב-דורי.

קהל היעד

בתי ספר ממלכתיים יסודיים, חטיבות ביניים וחטיבות עליונות
תלמידים בשיתוף אפשרי של צוותי המורים, קהילת ההורים, סבים וסבתות וקהילת השכונה.

תיאור כללי של התוכניות

שתי התוכניות המוצעות מזמינות את בתי הספר "לרקוד את הזהות" דרך פרויקטים ויוזמות של מחול עם ישראלי וריקודי עם, המזמנים לימוד חווייתי, רגשי וגופני. התוכניות פועלות לחיזוק מעגלי הקהילה הבין דורית מתוך תפיסה שהמעגל הוא ביטוי לשייכות, אחדות וסולידריות . בדרך זו, כל בית ספר יכול ליצור חותם תרבותי השוזר את מורשת המחול הקאנונית יהודית ישראלית עם חזונו ואופיו, תוך התאמת הרפרטואר לצרכיו ולמאפייניו הייחודיים. **התוכניות בנויות על מורה מוביל מתחום המחול וביסודי אפשרי גם מהחינוך הגופני.**

כל פרויקט מלווה על ידי שמינית יום הדרכה מתחום המחול להתאמה וליווי התוכנית בבית הספר. ההדרכה תתקיים ב אופן פיזי או / ו מקוון על פי הצורך. תיתכן אפשרות קבלת גמול השתלמות לקידום מקצועי למורים המודרכים.
קיימת אפשרות נוספת לרכישת שעות בודדות 30 עד 60 לשנה עבור המורה המוביל מבית הספר. כמו כן, באמצעות סל יוזמות ניתן לשלב הצטיידות מתחום המחול הדרושה לאירועים.

להל"ן פירוט התוכניות:

שמות התוכניות	מספר התוכנית	התוכן בפירוט
רוקדים ריקודי עם	58937	עמ' 3
מחול עם ישראלי לבמה	59239	עמ' 4

רוקדים ריקודי עם

מספר התוכנית 58936

"ריקודי העם הם תמציתם של שמחת החיים, ולמעגלים אין ראשית ואין אחרית, אין התחלה ואין סוף והם הולכים וסובבים עד קץ הימים. בואו נצטרף למעגל הסובב ונצרף גם את ילדינו".
(ד"ר דן רונן)

רציונל

ריקודי העם בישראל מהווים חלק בלתי נפרד מהתרבות והזהות הישראלית. הם משקפים את המגוון התרבותי וההיסטורי של החברה הישראלית, תוך שילוב של מסורות יהודיות מקהילות שונות, כמו גם השפעות ממסורות מקומיות אחרות. לצד החדווה בביצועם, הם מספקים דרך לבטא רגשות, חוויות וזיכרונות ומהווים אמצעי לחיזוק הקשרים החברתיים והקהילתיים ולהקניית תחושת שייכות, אחדות וסולידריות. הם חלק בלתי נפרד מהחינוך למחול במשרד החינוך.

מטרת התוכנית

1. להכיר את המורשת התרבותית של ריקודי העם הישראליים.
2. לקדם את החיברות, המעורבות והשייכות למדינה ולקהילה.

שכבות הגיל

בתי ספר יסודיים כיתות א' – ו', חטיבות ביניים ז'-ט', תיכון י'-יב'

אמצעים

1) במהלך שנת הלימודים לימוד שיטתי ורציף של ריקודי העם הישראליים את כל רשימת הריקודים בנספח א' בעמ' 5 בהלימה לגיל (7 ריקודים לכל שכבת גיל לפחות). הלימודים יתבצעו ויובלו על ידי מורה מקצועי למחול ו/או מורה לחינוך גופני.
2) שילוב של למידה על שלושה מובילים בתחום כגון: ברוך אגדתי, שרה לוי תנאי, לאה ברגשטיין, גורית קדמן, יונתן כרמון וכיוצ"ב וטקסטים מגוונים מן הפולקלור וארון הספרים היהודי.
3) אירוע שיא של הרקדה המונית בבית הספר וחלקים בהשתתפות הורים, סבים וסבתות. ניתן לקיים את האירוע ו/או ברשות במקומית ו/או במחוז.
4) באפשרות צפייה במופע משולב של להקה ייצוגית בית ספרית מחול עם ישראלי לבמה ולהקת מחול עם ישראלי לבמה מקצועית.

מעטפת בליווי התכנית

במסגרת ההדרכה בתחום המחול ייערכו מפגשים עם **צוות המורים המוביל מתחום המחול והחינוך הגופני** להתאמת תכנית המדויקת לבית הספר: קביעת מועדי התכנית, בחירת תכניה וליוויה ואפשרות להכשרת תלמידים ומורים מובילי לימוד. קיימת אפשרות לרכישת שעות בודדות 30-60 שעות מאותו הסל. קיימת אפשרות לתוספת ציוד מחול מסל יוזמות.

מחול עם ישראלי לבמה

מספר התוכנית 59239

"כאשר נראה כולנו את העושר הגלום בלשוננו, בנופינו העתיק והחדש, במורשת היהודית האוניברסלית ובתרבות העדות הרבות בתוכנו, שבה כלול גם המחול האתני – כאשר ניקח את החומר העצום הזה ונטחן אותו בריחיים של דינמיקה חדשה, לאור הנר של הידע, ההבחנה וכושר הבניה, רק אז יקום לנו מחול ישראלי אמיתי"

(שרה לוי תנאי)

תמצית התוכנית

הקמת להקת מחול עם ישראלי לבמה בית ספרית ייעודית/ לקבוצה מקצועית של מגמת מחול או מסלול למחול בבית הספר. במסגרת הלהקה יתקיימו לימודי רפרטוארי של מחול עם ישראלי לבמה על ידי המורים המקצועיים למחול או כוריאוגרפים אורחים (בהתמחות מחול עם ישראלי לבמה) שילמדו את הרפרטואר בהמלצת המורה המקצועי למחול באישור הפיקוח על החינוך למחול בהלימה לתוכנית הלימודים הקיימת בחטיבת הביניים בהתאמה לשאר שלבי הגיל.
הרפרטואר יתבסס על העמדה לבמה של ריקוד עם קאנוני או על מחול עם ישראלי לבמה שעלה באחד הפסטיבלים המוכרים (כגון: כרמיאל, אשדוד). התוצר המצופה: שני ריקודים רפרטואריים שיופיעו במסגרת טקסים בבית הספר.

מטרת התוכנית

1. להכיר את המורשת התרבותית של מחולות העם הישראליים לבמה.
2. לקדם את החיברות, המעורבות והשייכות למדינה ולקהילה.

שכבות הגיל

יסודי כיתות ג'-ו'

חטיבת ביניים כיתות ז'-ט'

תיכון י'-יב

אמצעים

1) הקמת קבוצת מצויינות בית ספרית – להקת מחול / הרחבה של מסלול ייחודי למחול/ במסגרת מגמת מחול
2) במהלך שנת הלימודים לימוד שיטתי ורציף של רפרטואר מקצועי של מחול עם ישראלי לבמה.
3) חשיפה לשלושה מובילים ומובילות בתחום לפחות כגון: ברוך אגדתי, שרה לוי תנאי, גורית קדמן, יונתן כרמון, לאה ברגשטיין, וכיוצ"ב
4) שילוב טקסטים מגוונים מן הפולקלור וארון הספרים היהודי.

אפשרויות הרחבה

- ✓ אירוע שיא של הרקדה המונית בבית הספר וחלקים עם השתתפות הורים.
- ✓ צפייה במופע משולב של להקה ייצוגית בית ספרית מחול עם ישראלי לבמה ולהקת מחול עם ישראלי לבמה מקצועית.

מעטפת בליווי התכנית

במסגרת ההדרכה בתחום המחול ייערכו מפגשים עם **המורה המקצועי למחול** להתאמת תכנית המדויקת לבית הספר: קביעת מועדי התכנית, בחירת תכניה וליוויה ואפשרות להכשרת תלמידים ומורים מובילי לימוד. קיימת אפשרות לרכישת שעות בודדות 30-60 שעות מאותו הסל. קיימת אפשרות לתוספת ציוד מחול מסל יוזמות.

נספח א' - רשימת ריקודי החובה להרקדה בית ספרית (רוקדים ריקודי עם)

הלימה לשלב גיל

מכיתות א' – סגול

מכיתות ב' – ירוק

מכיתות ג' – כחול

מכיתות ד'-ו' כולם אפשריים

1) יש לנו תיש
2) שיבולת בשדה
3) הורה אגדתי
4) ניגון עתיק
5) לא אהבתי די
6) הורה חדרה
7) הורה מדורה
8) צדיק כתמר
9) ערב בא
10) קומה אחא
11) מים מים
12) הרועה הקטנה
13) דרור יקרא
14) סובבוני
15) ארץ ארץ
16) ושוב איתכם
17) הורה ממטרה
18) בלדה למעיין
19) ארץ ישראל יפה
20) לך למדבר
21) דבקה דייגים
22) הורה נרקודה
23) ודוד יפה עיניים
24) פרח הלילך
25) קלייזמר
26) דבקה כפרית
27) חי